

Thomázy Gabriella¹: Kuba válsága a változó geopolitikai környezetben: nagyhatalmi érdekek és lehetséges forgatókönyvek

Vezetői összefoglaló

- Donald Trump második elnökségével az Amerikai Egyesült Államok figyelme Latin-Amerikára irányult.
- 2026. március 7-én „Amerika Pajzsa” (*Shield of the Americas*) néven többnemzeti katonai együttműködés jött létre a szervezett bűnözés, terrorizmus és illegális migráció elleni fellépés céljával. Az Egyesült Államok mellett már 18 latin-amerikai ország tagja.
- Kuba megkülönböztetett figyelmet kap az amerikai külpolitikában, stratégiai közelsége, a közel hetven éve fennálló politikai rendszere, valamint a külső nagyhatalmak befolyása miatt.
- A szankciók és az üzemanyaghiány következtében Kuba tartós energiaválsággal küzd, amely az alapvető közszolgáltatások működését is súlyosan érinti. Az áramszünetek, az élelmiszer- és gyógyszerhiány, továbbá a vízellátás és szennyvízkezelési problémái mellett az egészségügyi ellátás is kritikus állapotba került, több mint 100 ezer beteg várt műtetre, továbbá fertőző betegségek terjedése várható.
- A kialakult helyzetben nem az a kérdés, hogy várható-e változás Kubában, hanem leginkább az, hogy újabb reformokkal, strukturális gazdasági átalakulással fog az autokratikus egypárti rezsim tovább élni vagy, esetleg egy külső, amerikai beavatkozás vet véget az egypártrendszernek?

Kuba számos alkalommal volt válságban az 1959-ben megnyert forradalom óta. Az egyik legsúlyosabbat, a Szovjetunió összeomlását sikerült túlélnie, ahogy a forradalmi vezető, Fidel Castro halálát, a hatalomváltást, a folyamatos embargókat is. Barack Obama 2009-ben kezdeményezett enyhülési politikájának kulcsfontosságú pillanata volt a 2016-os, történelmi látogatása a szigeten. Ezzel nemcsak a politikai közeledés, a diplomáciai kapcsolatok helyreállítása, hanem a tömegturizmus is megkezdődött, valamint a pénzügyi hazautalások korlátozása is tovább enyhült, ami jelentősen hozzájárult a 21. századi szocializmus „virágzásához”.² Azonban a Donald Trump első elnöki ciklusa alatt elkezdett szigorítás egyre nehezebb helyzetbe hozta Kubát. Majd a Covid-19 pandémia során az ország hosszú lezárása, az infláció, a turizmus ellehetetlenülése az egyik fő bevételi forrás elvesztését okozta. Mindez olyan komoly következményekkel járt az országra nézve, amelyből már nem lehetett talpra állni.³ Az egyre mélyülő válságot tovább súlyosbított Nicolás Maduro eltávolítása Venezuela éléről 2026. január 3-án,⁴ ezzel megszüntetve az ország fenntartásához nélkülözhetetlen kőolajimportot, amely nemcsak energiaválságot, hanem humanitárius krízist is eredményezett az országban.⁵

Bevezetés

Donald Trump második elnöki ciklusa alatt az Amerikai Egyesült Államok kiemelt figyelmet szentel Latin-Amerikának. A 2025 novemberében megjelent új Nemzeti Biztonsági Stratégiájában először szerepel a régió.⁶ Bár számos konkrétum

¹ Thomázy Gabriella (thomazy.gabriella@uni-nke.hu) az NKE ÁNTK Nemzetközi Kapcsolatok és Diplomácia Tanszékének adjunktusa. A kézirat lezárásának időpontja: 2026. 08. 29.

² Armando CHAGUACEDA – Susanne GRATIUS: *Cuba's Three Autocratic Transitions: From Revolutionary Regime to (Post)Totalitarianism and New Authoritarianism?* *Bulletin of Latin American Research*, 2026. 45/ 2, e70070; *El presidente de Estados Unidos, Barack Obama, llegó el domingo por la tarde a Cuba en el marco de una histórica visita para recomponer las relaciones congeladas entre ambos países tras casi sesenta años.* 2016. 03. 20. [online], Forrás: BBC Mundo, [2026. 08. 18.]

³ Alejandro LEIBBRANDT: *Cuba, incapaz de recuperar el turismo que tuvo antes de la pandemia.* 2025. 11. 14. [online], Forrás: Universidad de Navarra. [2026. 08. 25.]; CHAGUACEDA – GRATIUS, i.m.

⁴ Brian Heriberto NEIRA FAJARDO – Tamás CSIKI VARGA: *Venezuela: Resilience, Risk, and the Aftermath of U.S. Intervention.* *John Lukacs Analyses in Strategic and Defense Studies*, 2026/2.

⁵ *La ONU advierte que la crisis humanitaria en Cuba se agrava por la escasez de electricidad, combustible y medicamentos.* 2026. 05. 15. [online], Forrás: UN News, [2026. 08. 16.]

⁶ *National Security Strategy of the United States of America.* 2025. november. Forrás: White House. [2026. 08. 25.]

hiányzik a stratégiai dokumentumból, többek között a főbb latin-amerikai országok azonosítása, ugyanakkor az illegális migráció és a kábítószer-kereskedelem visszaszorítás a régióhoz köthető. A „Mit akar az USA” (II.1) fejezet elején emellett megjelenik az ellenséges külföldi befolyás, sőt a kémkedés elleni fellépés is.⁷ A külföldi befolyás egyik kiemelt szereplője Kína: az ország az elmúlt 10 évben jelentős gazdasági befolyásra tett szert a régióban. Míg az Egyesült Államok falat épített, a kínai export/import folyamatosan emelkedett, valamint számos latin-amerikai ország rendkívüli módon eladósodott Kína felé, többek között Kuba és Venezuela is.⁸ Kína számára ugyanakkor nem csak az alapvető nyersanyagok exportja vált fontossá Latin-Amerikából, hanem számos országban jelentős szerepet kap azok feldolgozásában, illetve kulcsfontosságú infrastruktúrák kivételezésében, továbbá kiemelt érdeklődést mutat a lítium-háromszögben található nyersanyag kitermelésében.⁹ Fontos megemlíteni, hogy a BRICS kormányközi szervezethez a régióból az alapító Brazília mellé 2025 januárjában Bolívia és Kuba társult tagként csatlakozott. A 2025 júliusában Rio de Janeirown megrendezett csúcstalálkozóra meghívást kapott Kolumbia, Mexikó és Uruguay is.¹⁰ A találkozó egyik célja épp a „Donald Trump egyoldalú vámjainak és protekcionizmusának elutasítása volt.”¹¹

Az Amerikai Egyesült Államok az elmúlt időszakban Kína és ezzel együtt a BRICS latin-amerikai befolyásának ellensúlyozására tett kísérletet. Ennek része az úgynevezett „Amerika Pajzsa” (*Shield of the Americas*) többnemzeti katonai együttműködés, ami 2026. március 7-én jött létre a szervezett bűnözés, terrorizmus és illegális migráció elleni fellépés érdekében. Ennek egyik előzménye Nicola Maduro már említett eltávolítása 2026. január 3-án, ahol épp a kábítószer-kereskedelem megakadályozására hivatkozott az amerikai elnök.¹² Az együttműködés alakuló eseményére a régió baloldali kormányait meg sem hívták, így kimaradt Brazília, Kolumbia és Mexikó, ahogy Kuba és Venezuela is, viszont a bekövetkező jobboldali politikai fordulat eredményeként az eredeti 12 aláíró ország 2026 augusztusára 19-re emelkedett, kiegészülve többek között Chilével, Kolumbiával és Peruval.¹³

Kuba a latin-amerikai országok közül kiemelt szerepet tölt be az Egyesült Államok külpolitikájában, egyrészt stratégiai közelsége, a közel hetven éve fennálló politikai rendszere, a szigetországból az Amerikai Egyesült Államokba áramló migráció, másrészt a nagyhatalmak, korábban a Szovjetunió majd Oroszország, ma már főként Kína befolyása miatt. Maduro eltávolítását követően az egyik legfontosabb kérdés az, hogy mi lehet az ország sorsa a változó geopolitikai környezetben, valamint az egyre súlyosbodó gazdasági és társadalmi kihívások közepette? Képes-e Kuba a legfőbb támogató, Venezuela elvesztése után átvészelni a szankciókat? A tanulmány célja a közelmúlt eseményeinek, Kuba aktuális helyzetének az áttekintése, valamint a várható scenáriók bemutatása.

Autokrácia gazdasági reformokkal

Kubát hagyományosan az autokráciák közé sorolják, amely az egypártrendszer, a katonai diktatúra és a karizmatikus vezetés ötvözte – ez utóbbi Fidel Castro 2016-os halálával ért véget. Raúl Castro 2008-as hatalomra kerülésével már nem tudta betölteni ugyanazt szerepet, mint a bátya. Bár számos reformot indított el, amelyek a gazdasági nyitás mérföldköveit jelentették, ezek nem tekinthetők strukturális változásoknak.¹⁴ Ide sorolható az önfoglalkoztatás (*cuentapropismo*) további bővítése, a magántulajdon foko-

⁷ Carlos MALAMUD: [Claves de la nueva Estrategia de Seguridad Nacional de Estados Unidos. 4. América Latina](#). 2025. 12. 15. [online], Forrás: Real Instituto Elcano, [2026. 08. 15.]

⁸ [A golden opportunity: China's president ventures into Donald Trump's backyard](#). 2016. 11. 17. [online], Forrás: The Economist, [2026. 07. 30.]

⁹ Chris PLEASANC: [China's plot to 'take over' Latin America: Beijing inks new deal to share nuclear tech, build 5G networks, develop space programmes, and pump cheap loans into America's backyard in 'growing threat' to US](#). 2022. 01. 03. [online], Forrás: Daily Mail, [2026. 08. 14.]; Joumana BERCETCHE: [Why China has its eye on Latin America?](#) 2023. 10. 05. [online], Forrás: CNBC [2026. 08. 25.]; EDL András: [Developing Space Programs and Cooperation in Latin America](#). In: *AARMS*, 2022. 21/3, 101–116.

¹⁰ Guilherme CASARÕES: [¿Está América Latina a punto de incorporarse al BRICS?](#) 2026. 02. 19. [online], Forrás: Dialogo Político, [2026. 08. 16.]

¹¹ [Arranca la cumbre de los BRICS en Brasil](#). 2025. 07. 06. [online], Forrás: DW, [2026. 08. 15.]

¹² NEIRA FAJARDO – CSIKI VARGA, i.m.

¹³ Jesús MESA: [Map Shows All 'Shield of the Americas' Nations as Trump's Alliance Grows](#). 2026. 08. 13. [online], Forrás: News Week. [2026. 08. 23.]

¹⁴ CHAGUACEDA – GRATIUS, i.m.

zatos elismerése, a kubaiak utazási lehetőségének bővülése. Raúl Castrohoz köthető az internet megérkezése Kubába, így elkezdődhetett a sziget digitalizálódása, bár állami kontrol mellett, továbbá a rossz gazdasági helyzet orvoslására a külföldi befektetések ösztönzése is fontos célja volt a reformoknak.¹⁵

Raúl Castrot Miguel Díaz-Canel váltotta 2018-ban. Hatalomra kerülésével ő volt az első olyan kubai vezető 1959 óta, aki nem a Castro családból származik. Két fontos strukturális reformot hajtott végre: a 2019-es új alkotmányt, amely bár modernizációt jelentett, létrehozva a köztársasági elnök és a miniszterelnöki tisztségeket, de megtartotta a kommunista párt vezető szerepét és az autoriter rezsimet.¹⁶ A másik nagyvolumenű reformja az 1994 óta fennálló kétféle pénznem (a nemzeti peso – CUP és konvertibilis peso – CUC) egységesítése volt 2021-ben, bár ez az intézkedés a peso folyamatos gyengülését eredményezte.¹⁷ Emellett tovább folytatta elődje gazdasági nyitását, csaknem 60 évvel az államosítások után engedélyezve kis- és középvállalkozások alapítását 2021-ben (MIPYMES), véget vetve a központosított, állami gazdaság monopóliumának.¹⁸

A gazdasági reformokkal kapcsolatban elengedhetetlen megemlíteni, hogy Kuba gazdaságát egy erős katonai-gazdasági elit irányítja. A vezető szerepet a Forradalmi Fegyveres Erők (*Fuerzas Armadas Revolucionarias* – FAR) tölti be, amelyet hosszú ideig Raúl Castro irányított, valamint a FAR-ral szorosan összefonódó GAESA (*Grupo de Administración Empresarial S.A.*), amely a gazdaság jelentős részét tartja a kezében.¹⁹

Kuba politikai rendszerét a Freedom House 2026-ban²⁰ készült elemzése a nem szabad országok közé sorolja: 2017-től folyamatosan gyengülő teljesítménnyel így a 100-as listán a 9. helyre szorult (9/100), Kínával és Szaúd-Arábiával azonos szinten. A V-Dem Institute demokrácia jelentése is hasonlóan romló tendenciáról számol be, Kubát a zárt (vagy teljes) autokrácia közé sorolva.²¹ Összességében, az elmúlt két évtized reformjai egy sokkal nyitottabb gazdaságot teremtettek, viszont politikai téren komolyabb érdemi reformokra nem került sor. Ennek következtében a politikai szabadságjogok és az alapvető emberi jogok továbbra is súlyosan korlátozottak az országban.

Gazdasági, politikai és társadalmi kihívások: aktuális helyzet

2026 a politikai és gazdasági válság éve az országban, bár maga a válság nem Maduro eltávolításával kezdődött. Az ország egyrészt eladósodott Kína felé, bár még mindig számíthat a szolidaritására, többször is sikerült engedményeket kialkudnia, ugyanakkor Kína is egyre óvatosabb.²² Másrészt a 2026-ban szigorodó szankciók épp egy olyan országot sújtottak, amely nem tudott kilábalni az elmúlt évek gazdasági válságából. A Covid-19 pandémia és annak következményei tovább mélyítették a strukturális problémákat. Kuba a politikai és gazdasági helyzet következményeként elkezdett „kiürülni”: 2021 óta több, mint 1 millióan vándoroltak ki.²³ Az infláció 2021 decemberére már meghaladta a 77%-ot. Bár ezt 2025-ben sikerült 12% körüli értékre szorítani, 2026-ban ismét emelkedni kezdett a szankciókat követő ellátási problémák következményeként.²⁴

A Trump-adminisztráció egyértelmű célja Venezuela után a fennálló kubai rezsime megszüntetése, illetve átalakítása.²⁵ 2026 januárjában az amerikai kormány új utazási korlátozásokat vezetett be Kubával

¹⁵ Abraham Jiménez ENOA: [8 cosas que Raúl Castro hizo en sus 12 años como presidente de Cuba y a las que su hermano Fidel se negó durante casi medio siglo](#). 2018. 04. 17. [online], Forrás: BBC Mundo. [2026. 08. 18.]

¹⁶ CHAGUACEDA – GRATIUS, i.m.

¹⁷ Carmelo MESA-LAGO: [La unificación monetaria y cambiaria en Cuba: normas, efectos, obstáculos y perspectivas](#). 2021. 02. 05. [online], Forrás: Real Instituto Elcano, [2026. 08. 20.]

¹⁸ María Victoria ANDARCIA: [Cuba legaliza las primeras empresas privadas sin relajar la opresión política](#). 2021. 11. 30. [online], Forrás: Universidad de Navarra. [2026. 08. 26.]

¹⁹ Atahualpa AMERISE: [Gaesá, el imperio empresarial de la élite secreta de Cuba que maneja miles de millones de dólares](#). 2026. 05. 22 [online], Forrás: BBC, [2026. 08. 29.]

²⁰ [Freedom in the World 2026. Cuba](#). 2026. [online], Forrás: Freedom House, [2026. 08. 22.]

²¹ [Democracy Report 2026](#). [online], Forrás: V-Dem Institute, [2026. 08. 23.]

²² Isabel CARO: [Por qué China no está apoyando más a su aliada Cuba frente a las presiones de Estados Unidos](#). 2026. 05. 25. [online], Forrás: BBC, [2026. 08. 29.]

²³ Agustina Rodríguez GRANJA: [Cuba se vacía: Éxodo de más un millón de personas que deja una población envejecida](#). 2025. 01. 08. [online], Forrás: Universidad de Navarra. [2026. 08. 25.]

²⁴ [Inflation rate. Cuba](#). 2021-2026. [online], Forrás: Trading Economics, [2026. 08. 26.]

²⁵ José DE CÓRDOBA – Vera BERGENGRUEN – Deborah ACOSTA: [The U.S. Is Actively Seeking Regime Change in Cuba by the End of the Year](#). 2026. 01. 22. [online], Forrás: WSJ, [2026. 08. 29.]

szemben, felfüggesztette a kubai állampolgárok vízumkérelmeinek feldolgozását, valamint korlátozza beutazásukat.²⁶ Sikertől plusz vámok kilátásba helyezésével megakadályozni, hogy az olajszállító hajók Kubába jussanak, így többek közt 2026 januárjában Mexikó is felfüggesztette a szállítást. Kuba olajszükségletének ¾-ét importból fedezte, Venezuelából és Mexikóból érkezett a legtöbb kőolaj a szigetországba. Mexikó elnöke, Claudia Sheinbaum kilátásba helyezte a szállítások újraindítását, bár nem az állami tulajdonú Pemexen (*Petróleos Mexicanos*), hanem magánvállalatokon keresztül, ezzel „kikerülve” Trump várható szankcióit.²⁷²⁸ Az energiaválság következtében állandósultak az áramszünetek, valamint ezzel párhuzamosan az alapszükségletek ellátása összeomlott. Az energiaellátás, vízellátás, szemétszállítás, továbbá az élelmiszerellátás hiányosságai soha nem látott méreteket öltöttek.²⁹ A gyógyszerhiánnyal párhuzamosan az egészségügy kritikus helyzetben van, 2026 májusában az üzemanyaghiány és az áramszünetek miatt már több, mint 100 ezer beteg várt műtétre. A vízellátás és szennyvízelvezetés elégtelensége miatt olyan fertőző betegségek terjedése várható, mint a denge- és a chikungunya-láz.³⁰

A szankciók és annak gazdasági-társadalmi következményei mellett az Egyesült Államok közvetlenül a kubai rezsimre és annak vezetőire is nyomást gyakorol. Az Igazságügyi Minisztérium vádat emelt a 94 éves Raúl Castro kubai volt elnök ellen több bűncselekmény miatt, amelyek két polgári repülőgép 1996-os lelövéséhez kapcsolódnak. Kuba nemcsak elítélte a vádat, hanem Miguel Díaz-Canel kijelentette: mindez bizonyítja Trump frusztrációját, amelyet „a kubai forradalom megingathatatlan szilárdsága” vált ki.³¹

Emellett 2026 júliusában 100 oldalas tanulmányt jelentettek meg Kuba 21. századi kommunizmusáról (*Cuba: The Capital of 21st Century Communism*), amelyben azzal vádolják Kubát, hogy destabilizálni próbálja az Amerikai Egyesült Államokat, mindezt az országban dolgozó ügynökökkel segítve.³² A kubai gyökerű Marco Rubio amerikai külügyminiszter a dokumentum megjelenésekor kijelentette, hogy „a nyugati féltekén szinte minden erőszakos és radikális baloldali terrorista csoport Kuba támogatását élvezte”.³³ A dokumentumra hivatkozva a Trump-kormány további szankciókat vezetett be, amelynek célja a kubai nagy állami vállalatok, elsősorban a fémipar, a bányászat és az építőipar ellehetetlenítése.³⁴ A tanulmányt számos kritika érte, elsősorban a kellő bizonyítékok hiánya miatt; és kétséges, hogy Kuba támogatná a terrorizmust, vagy valóban veszélyezteti-e a kis szigetország az Egyesült Államok szuverenitását.³⁵

A szankciók folytatásával az energiaellátás, a közlekedés, az alapvető szolgáltatások egyre inkább ellehetetlenülnek, a tarthatatlan helyzet egyrészt politikai nyomás amerikai részéről, másrészt a kubai lakosságot bünteti, tovább mélyítve a humanitárius válságot.³⁶ Kuba a gazdasági és társadalmi válság enyhítésére több ízben gazdasági fellendülést elősegítő intézkedésekkel válaszolt. Legutóbb 2026 júniusában, amelynek során 176 gazdasági és társadalmi reformintézkedés bevezetésével, például a magánvállalatok támogatásával, a gazdaság liberalizálásával és decentralizálásával igyekeztek kilábalni a válságból. 2026. augusztus 25-én Miguel Díaz-Canel megerősítette, hogy a reformok 73,1%-ának megteremtették a jogi hátterét.³⁷

²⁶ John CURTIS: [Frequently asked questions: Cuba's humanitarian crisis and US tensions in 2026](#). 2026. 08. 17 [online], Forrás: House of Commons Library, [2026. 08. 20.]

²⁷ Mauricio TORRES: [Sheinbaum dice que México reanudará envíos de petróleo a Cuba: así es el esquema que plantea y el riesgo que hay con EE.UU.](#) 2026. 06. 26 [online], Forrás: CNN, [2026. 08. 29.]

²⁸ CURTIS, i.m.

²⁹ Juan PALOP: [La crisis de Cuba: sin petróleo, sin vuelos y con un peso en mínimos](#). 2026. 02. 11 [online], Forrás: Infobe, [2026. 08. 29.]

³⁰ [Blackouts and shortages disrupt healthcare across Cuba](#). 2026. 05. 15 [online], Forrás: UN News, [2026. 08. 20.]

³¹ [Qué cargos presentó EE.UU. contra Raúl Castro por el derribo de dos avionetas en 1996](#). 2026. 05. 20 [online], Forrás: BBC, [2026. 08. 20.]

³² [Cuba: The Capital of 21st Century Communism](#). 2026. 07. 20. [online], Forrás: The Department of State, [2026. 08. 18.]

³³ Santiago VANEGAS: [Por qué el gobierno de Trump acusa ahora a Cuba de liderar una campaña para desestabilizar a EE.UU. desde adentro](#). 2026. 07. 30. [online], Forrás: BBC, [2026. 08. 21.]

³⁴ [CEPR Condemns State Department Sanctions on ICAP Leadership and Cuban State Enterprises](#), 2026. 08. 20. [online], Forrás: CEPR, [2026. 08. 28.]

³⁵ [Cuba: UN experts condemn new US sanctions as humanitarian crisis deepens](#). 2026. 08. 06. [online], Forrás: OHCHR, [2026. 08. 28.]

³⁶ Uo.

³⁷ [Díaz-Canel afirma que Cuba "saldrá adelante" con las reformas económicas en marcha](#). 2026. 08. 15 [online], Forrás: Infobe, [2026. 08. 26.]

A nemzetközi közvélemény megoszlik a Kubát érintő szankciókkal kapcsolatban. A baloldali kormányok, mint Brazília, Mexikó és Spanyolország támogatást és segítséget ígértek. Míg a nemzetközi szervezetek egyértelműen kifogásolják az országra vonatkozó szankciókat, hiszen a lakosság büntetése nem lehet a politikai változás kikényszerítésének eszköze.³⁸

A kubai szocializmus végnapjai vagy elhúzódó válság?

A kialakult gazdasági és politikai helyzetben úgy tűnik, hogy elkerülhetetlen a kubai rezsim változása. Több scenárió is elképzelhető, de a folyamatosan változó Egyesült Államok–Kuba kiélezett konfliktusban a lehetséges alternatívák változhatnak.

1.) Autoriter alkalmazkodó rezsim gazdasági reformokkal

Chaguaceda és Gratius szerint³⁹ a kubai rendszer fenntartása eddig is külső és belső tényezőktől függött: az ideológia partnerek (Oroszország, Kína, Venezuela) a gazdaságot segítették, míg az ideológia fennmaradásának külső ösztönzői épp az amerikai szankciók, amelyek az ellenségkép fenntartását segítik. A kubai rezsim túlélési képessége jelentősen csökkent az egyik legfőbb partner, Venezuela elvesztésével, míg Oroszország erőforrásait is az ukrajnai háború köti le, így az ország további gazdasági nyitásra kényszerül. Ez a scenárió a Raúl Castro, valamint Miguel Díaz-Canel által elindított korábbi gazdasági reformmunka folytatása. A vezetés és az ideológia nem változik, viszont az amerikai szankciók hatásának enyhítésére további sürgős gazdasági reformok bevezetése szükséges. A Miguel Díaz-Canel által meghirdetett 176 reform is ezt a scenáriót támasztja alá. Mindenképp kulcsszerepet játszhatna Kína és annak gazdasági segítsége, továbbá Brazília és a BRICS+, feltehetően, ha teljes értékű tag lenne Kuba. További támogatás várható Mexikótól, illetve Spanyolországtól is, amennyiben baloldali kormányok maradnak hatalmon. Ugyanakkor, ha a reformok és azok hatásai nem elég gyorsak, az ország összeomlása elkerülhetetlen.

2.) Piaci nyitás – „kínai típusú” gazdaságpolitika

A második scenárió alapján Kuba megőrizhetné egypárti politikai rendszerét, de mély gazdasági változásokat hajtana végre. A meghirdetett reformok középtávon mélyebb gazdasági átalakítással is járhatnának, a külföldi befektetések, a magántőke szerepe növekedne. Míg az első scenárióban Kuba a válság túlélése érdekében a külső partnerek segítségére számíthat, ebben a forgatókönyvben már a strukturális gazdasági változásoknak, az állami vállalatok háttérbe szorulásának is kiemelten fontos szerepük van. Ennek jelei azonosíthatók: 2024 júliusára az állami szektor visszaszorult, a teljes kiskereskedelmi forgalom 55%-át már a magánszektor adta.⁴⁰ Ezt a scenáriót támasztja alá az a tény is, hogy Miguel Díaz-Canel szükségesnek tartja a gazdasági változásokat, de elhatárolódik a kapitalizmushoz való közeledéstől.⁴¹ Kína mindenképp kiemelt szerepet kapna ebben a scenárióban, illetve Kuba további ideológiai partnerországokra is számíthat. Ugyanakkor valószínűsíthető, hogy az Egyesült Államok tovább bővítené a Kuba elleni szankciókat. Az 1., és a 2. scenárió is kifejezetten a kubai katonai-gazdasági elit (FAR, GAESA) részvételével valósulhatna meg.

3.) Amerikai beavatkozás – Kikényszerített rendszerváltás

A venezuelai modell kubai alkalmazását jelentené ez a scenárió. Trump az egyszer már bevált megoldást kedveli máshol is alkalmazni. Az elmúlt időszakban ennek előjelét is láthattuk a szankcióktól kezdve a Raúl Castro elleni vádemelésig. Jelenleg is zajlik a Kubától 1700 kilométerre lévő Puerto Rico remilitarizációja.

³⁸ Cuba: UN experts condemn new US sanctions as humanitarian crisis deepens. 2026. 08. 06. [online], Forrás: OHCHR, [2026. 08. 28.]; Elías CAMHAJI: España, Brasil y México afianzan su alianza y se comprometen a enviar ayuda a Cuba para aliviar la crisis humanitaria. 2026. 04. 13 [online], Forrás: El País, [2026. 08. 26.]

³⁹ CHAGUACEDA – GRATIUS, i.m.

⁴⁰ Freedom in the World 2026. Cuba. 2026. [online], Forrás: Freedom House, [2026. 08. 22.]

⁴¹ Fátima ROMERO: Díaz-Canel defiende las reformas económicas de Cuba y niega un giro hacia el capitalismo. 2026. 08. 26 [online], Forrás: Bloomberg, [2026. 08. 28.]

Az elmúlt hónapokban több, mint nyolcezer amerikai katona vett részt hadgyakorlatokon.⁴² Azonban egy kubai vezető eltávolításával nem alakulna ki ugyanaz a helyzet, mint ami Venezuelában.

Amennyiben ez a forgatókönyv valósulna meg, akkor természetesen Washington kapna kiemelt szerepet és radikális átalakulás valószínűsíthető, bár kérdéses az új kubai vezetés és annak szerepe. Az amerikai diplomácia és hírszerző közösség egyeztetéseket folytathat a kubai katonai és pártelit berkeiben olyan személy megtalálására, aki levezényelhetné az átalakulást összeomlás nélkül, mert az százezres migrációs hullámot indíthatna el Amerika felé. Az országban ugyanis nem alakulhatott ki olyan ellenzék, mint Venezuelában. A Freedom House jelentése alapján a kubai ellenzék gyenge, mert a jelenlétüket a politikai hatalom bebörtönzéssel vagy külföldi száműzetéssel lehetetlenítette el.⁴³

4.) Alternatív forgatókönyvek

Kevésbé valószínűsíthető forgatókönyvnek tekinthető egy alulról felfelé építkező kezdeményezés – épp a kubai ellenzék hiánya miatt. A lakosság ellenállása utcai tüntetések során a változások kikényszerítése nem valószínűsíthető.⁴⁴ Továbbá meglehetősen kevés esély van arra, hogy Kuba és az Egyesült Államok tárgyalások útján egyezzen meg, mert ehhez túl régi és mély a két ország közötti konfliktus. Kuba és a rezsim túlélése épp azt bizonyítja, hogy a kubai vezetés jelentős gazdasági reformokat tudott végrehajtani anélkül, hogy demokratikus rendszerváltás következett volna be. Úgy tűnik, a kubai katonai-gazdasági elit eddig nem volt eléggé érdekelt a demokratikus változások előmozdításában.⁴⁵ Azonban a kialakult humanitárius válság következtében a FAR és a GAESA még akár erre is rákényszerülhet.

Összegzés

Az amerikai kontinens legrégebbi autoriter rendszere végleg válságba került. Az Amerikai Egyesült Államok és Kuba kapcsolata kritikussá vált Trump második elnöki ciklusában. A két ország közötti helyzet dinamikusan változik, szinte hetente jelentenek be újabb amerikai szankciókat, amelyek tovább súlyosbítják Kuba politikai, gazdasági és társadalmi válságát. A felvázolt forgatókönyvek bekövetkezési valószínűségére mindezek hatással vannak. A kialakult helyzetben nem az a kérdés, hogy várható-e változás Kubában, hanem az, hogy újabb reformokkal, strukturális gazdasági átalakulással fog az autoriter egypárti rezsim tovább élni, vagy esetleg egy külső beavatkozás vet véget az egypártrendszernek? Mindenesetre a Covid-19 előtt ismert Kuba már sosem fog visszatérni, a közel hetven éve fennálló autokratikus rezsim átalakul.

⁴² [¿Conteo regresivo? Estados Unidos aumenta su poderosa presión militar muy cerca de Cuba](#). 2026. 08. 28 [online], Forrás: NTN24, [2026. 08. 28.]

⁴³ [Freedom in the World 2025](#), i.m.

⁴⁴ Uo.

⁴⁵ CHAGUACEDA – GRATIUS, i.m.

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2026/19.

Az „SVKK Elemzések” 2003 óta munkatársaink tematikus szakpolitikai elemzéseit megjelentető időszakos kiadvány, melyben a szerzők független kutatói álláspontjukat közlik.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézetének keretében működő Stratégiai Védelmi Kutatási Program szakpolitikai kutatásokat végez, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézet Stratégiai Védelmi Kutatási Program

Szerkesztés és tördelés:

Csiki Varga Tamás

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: jli@uni-nke.hu

2024 – : NKE Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések (ISSN 2063-4862)

2019–2024: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4862)

2012–2019: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)

2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)

2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Thomázy Gabriella, 2026